

מדינת ישראל
משרד הבריאות

חוזר סמנכ"ל לפיקוח על קופות החולים ושירותי בריאות נוספים

נושא	תאריך פרסום	חוזר מס'
הדרת נשים	12/6/13	3/13

45018712

לכבוד
מנכ"ל קופו"ח

שלום רב,

הנדון : הדרת נשים

1. בעת האחרונה תופעות שונות של הפרדה בין נשים לגברים זכו לסיקור נרחב ועמדו במרכזו של דיון ציבורי ער. לאור גילוייה השונים של התופעה הנזכרת, בתחומי שירות וחיים שונים, תופעה אשר זכתה לשם "הדרת נשים", מינה היועץ המשפטי לממשלה צוות בין-משרדי בראשות המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (אזרחי) - במטרה למפות את המצב הקיים, ולהמליץ על דרכים לפתרונם של קשיים, העולים מתוך תהליך המיפוי. הצוות בחן תופעות שונות של פגיעה בשוויון במתן שירותים תוך התמקדות ביחס השוויוני לגברים ונשים, ומניעת יחס מפלה, או משפיל, לנשים. בהקשר זה עלה חשש כי צורות מסוימות של "התאמה" של שירותים וביסודן הפרדה מגדרית, בין בתחום הבריאות ובין בתחומים אחרים, למנהגים המקובלים בקבוצות אוכלוסייה כאלה או אחרות, עלולות לפגוע בשוויון של נשים ובכבודן, כמשמעותם של אלה במשפט הישראלי ואולי אף, במקרים מסוימים, ליצור פגיעה בנגישות לשירותים מסוימים.
2. הצוות נדרש גם לתופעת ההפרדה בין נשים לגברים במתן שירותי בריאות בקופות החולים, הרושם הוא שבתחום זה אין מדובר בתופעה רחבה של הפרדה, ועם זאת, הסוגיה ראויה להתייחסות.
3. בכל הנוגע למתן שירותי בריאות בקופות החולים, בהתאם להנחיית היועץ המשפטי לממשלה, כפי שבאה לידי ביטוי בסיכום הדיון מיום 22/5/2001 – הכלל הוא כי על קופות החולים לנהוג שוויון בין מבוטחיהן. על פי הנחיית היועץ, "במתן שירותים בהתאם לעקרונות השוויון, רשאיות הקופות, כמובן, להביא בחשבון את הצרכים המיוחדים של חלקי האוכלוסייה השונים. הדבר יכול לבוא לידי ביטוי, בין השאר, בהתאמת שעות הפעילות במרפאות לשעות העבודה או הלימוד של מבוטחים במקום מסוים, או בהספקת שירותי בריאות בהתאמה עם הדינים והמנהגים הדתיים של בני הדתות השונות".

מדינת ישראל
משרד הבריאות

חוזר סמנכ"ל לפיקוח על קופות החולים ושירותי בריאות נוספים

נושא	תאריך פרסום	חוזר מס'
הדרת נשים	12/6/13	3/13

4. הנחיית היועץ ניתנה על רקע עדויות למתן שירותים מועדפים למגזרי אוכלוסיה מסוימים, והתמקדה בחובה להימנע מהעדפה בלתי ראויה של מגזרים אלה, לעומת האוכלוסייה הכללית. עם זאת, הנחיית היועץ מפרטת גם את חובת השוויון החלה על קופות החולים. חובה זו הינה כללית ומתייחסת להיבטים השונים של פעילות קופות החולים. חובה זו נעוצה ראשית בהוראה הכללית הקבועה בס' 1 לחוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד-1994, הקובע כי על ביטוח הבריאות הממלכתי להיות מושתת בין היתר על עקרונות השוויון והצדק. בנוסף, ניתן ללמוד על חובה זו מתחולתם של עקרונות המשפט הציבורי ובהם עקרון השוויון על קופות החולים, בהיותן גוף דו מהותי, כפי שקבע לעניין זה בית המשפט בע"א 8825/03 **שירותי בריאות כללית נ' שר הביטחון** (פס"ט"ז לפסק דינו של השופט רובינשטיין, 11.04.07).

בהתאם לכך, שיקול הדעת הנתון לקופות בהתאמת השירותים למנהגים הנהוגים בקבוצות אוכלוסיה שונות כפוף גם הוא לחובתן של קופות החולים לנהוג בשוויון במתן השירותים לגברים ולנשים כאחד.

5. הרושם העולה ממיפוי התופעה בתחום הבריאות, הוא כי בתחום זה נשמרת ככלל גישה פתוחה, ליברלית ושוויונית, המתחשבת בצביונה של החברה הישראלית כחברה מעורבת. לצד תמונה כללית זאת, קיימים גילויים ספורים, של "התאמת שירותים" הכוללים הפרדה, בצורות שונות, בין גברים לנשים במתן השירותים בקופות החולים. גילויים אלה מתמקדים באזורים מסוימים בלבד (שכונות מסוימות בירושלים, ובית שמש) וכוללים בין היתר כניסות נפרדות לנשים וגברים למרפאות; אזורי המתנה נפרדים, עם ובלי אזורי המתנה מעורבים לצידם; ובמקרה אחד, גם שתי מרפאות נפרדות, האחת לנשים והשנייה לגברים, באותה שכונה.

מדינת ישראל
משרד הבריאות

חוזר סמנכ"ל לפיקוח על קופות החולים ושירותי בריאות נוספים

נושא	תאריך פרסום	חוזר מס'
הדרת נשים	12/6/13	3/13

6. אף שהיקף התופעה אינו גדול, מצא הצוות כי הוא מחייב התייחסות, הן בהיבט הנוגע לשירותים הניתנים כיום במתכונות משתנות של הפרדה; והן ביחס להתפתחות אפשרית של שירותים כאלה, בעתיד לבוא. לאור האמור, הוחלט להנחות את קופות החולים כלהלן:

(א) קופות החולים לא יספקו שירותים תוך הנהגת הפרדה בין גברים לנשים. ייאסר כל מאפיין או סממן של הפרדה, לרבות כזה המתאפשר בהתאם לסעיף קטן (ב) ביחס למתקנים קיימים ובכפוף למגבלות המפורטות להלן.

(ב) לעניין שירותים הניתנים כבר היום, במתכונת של הפרדה, באחת הצורות שנמנו לעיל, או בכל צורה אחרת, על קופות החולים לפעול בהקדם האפשרי כמפורט להלן:

- 1) בכל מרפאה שיש בה אזורי המתנה נפרדים ייתוסף אזור המתנה "מעורב" בגודל משמעותי. צוות המרפאה יבטיח גישה חופשית לאזור המתנה זה, ללא ניסיון ישיר או עקיף למנוע גישה של מטופלים לאזור זה. שילוט מתאים יציין את קיומו של אזור ההמתנה המעורב.
- 2) במרפאות שיש בהן כניסות נפרדות לגברים ונשים, תתאפשר כניסה של גברים ונשים משתי הכניסות, תוך שילוט מתאים המציין את השינוי בהסדרים, או שתיקבע כניסה משותפת אחת לגברים ונשים.
- 3) במבנים נפרדים המיועדים לגברים בלבד או נשים בלבד – על קופות החולים להציג למשרד הבריאות תוכנית המיועדת לביטול הדרגתי של הפרדה ובלבד שהמהלך ייפרס על פני תקופה **שלא תעלה על שנתיים** מיום הנחיה זו.
- 4) לא תתאפשרנה שעות קבלה נפרדות של נשים וגברים באותה מרפאה.

מדינת ישראל
משרד הבריאות

חוזר סמנכ"ל לפיקוח על קופות החולים ושירותי בריאות נוספים

נושא	תאריך פרסום	חוזר מס'
הדרת נשים	12/6/13	3/13

7. לעניין שירותים אחרים, לגביהם לא הצהירה הקופה, בנתונים שנמסרו על ידה למשרד על בסיס פנייתו מיום 27/2/12, על קיום מתכונת הפרדה כלשהי, ייאסר כל מאפיין או סממן של הפרדה, לרבות כזה המאפשר בהתאם לסעיף 7 ביחס למתקנים קיימים. קופה המבקשת כי תאושר לה חריגה מהנחיה זאת, תפנה מראש לסמנכ"ל לפיקוח ובקרה על קופות חולים בבקשה מנומקת, אשר יבחן את בקשתה ויחליט בה לאחר היוועצות עם היועץ המשפטי לממשלה או מי שהוא מינה לכך. בקשה כזאת לא תאושר, אלא במקרים חריגים, מוגבלים ולפרקי זמן מוגבלים. וזאת על מנת למנוע שינוי "זוחל" באופיים המעורב של שירותי הבריאות בישראל. בכל מקרה- לא יאושרו מתכונות פעילות האסורות לפי סעיף 6.

בברכה,

רויטל טופר-חבר טוב
סמנכ"ל לפיקוח על קופות
ושירותי בריאות נוספים (בפועל)

העתקים:

ח"כ יעל גרמן, שרת הבריאות
פרופ' רוני גמזו, המנהל הכללי
עו"ד יהודה וינשטיין, יועץ משפטי לממשלה
ד"ר בעז לב, המשנה לסמנכ"ל, כאן
עו"ד מירה היבנר הראל, יועצת משפטית, משרד הבריאות
עו"ד שרית דנה משנה ליועץ המשפטי לממשלה (אזרחי), משרד המשפטים
פרופ' ארנון אפק, ראש מינהל הרפואה, כאן
חברי הנהלת משרד הבריאות
עו"ד נתן סמוך, הלשכה המשפטית, כאן
ד"ר דרור גוברמן, ראש אגף רפואה כללית, כאן
עו"ד שמעון רייפר, מ"מ נציב קבילות הציבור, כאן
מר ליאור ברק, האגף לפיקוח על קופות החולים, כאן
גב' אריאלה אדיזיס – תורן, האגף לפיקוח על קופות חולים ושבי"ן, כאן
מר עמיחי בירנצוויג, האגף לפיקוח על קופות חולים ושבי"ן, כאן
מר מתן אונגר, האגף לפיקוח על קופות חולים, כאן
גב' חוה חגיגי, האגף לפיקוח על קופות חולים ושבי"ן
מר עידן דורפמן, האגף לפיקוח על קופות חולים ושבי"ן, כאן
מר עבדאללה זועבי, האגף לפיקוח על קופות חולים ושבי"ן, כאן
מנהלי כספים, קופות חולים
מנהלים רפואיים, קופות חולים
מנהלי שבי"ן, קופות חולים
מנהלי פניות הציבור קופות חולים